

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

Шарин С.В.

25.11. 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В 60 Основи регіоналістики

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Географія»

спеціальність 106 «Географія»

10 «Природничі науки»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

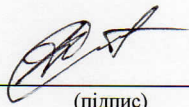
Робоча програма Основи регіоналістики для студентів спеціальності 106 «Географія», за галуззю знань 10 «Природничі науки». „15” вересня 2020 р. – 13 с.

Розробники:

Сливка Р.Р., кандидат географічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії та природознавства


Протокол від “15” вересня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри
географії та природознавства  (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

“15” вересня 2020 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету природничих наук.

Протокол від “23” вересня 2020 р. № 1

“23” вересня 2020 р.
Голова  (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

©Сливка Р.Р., 2020 рік
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені
Василя Стефаника, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 10 Природничі науки (шифр і назва)	Дисципліни вільного вибору студента	
	Спеціальність: <u>106 Географія</u> Освітня програма: <u>«Географія»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання Проект-презентація суспільно-географічного або фізико-географічного потенціалу однієї із ОТГ Івано-Франківської області		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		Сьомий	-
		Лекції	
		24 год.	-
		Практичні, семінарські	
		36 год.	-
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		120 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 1:2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування в студентів уявлення про концепцію раціональної територіальної організації суспільства.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи регіоналістики» є:

- оволодіння теоретичними знаннями з дисципліни;
- вільне володіння базовими поняттями територіальної організації суспільства;
- оволодіння методами описового, картографічного, статистичного, графічного, порівняльно-географічного та ін. методів опрацювання економіко- і соціально-географічних баз даних;
- ознайомитися із геоплануванням – конструктивним напрямком в сучасній географії.

Компетентності:

К І. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

- Здатність аналізувати географічні об'єкти, явища та феномени природного і антропогенного походження застосовуючи відповідні картографічні та геоінформаційні методи.

- Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми організації туристичної діяльності, природокористування і виробляти рішення щодо їх усунення. - Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

Результати навчання:

- Пояснювати особливості організації географічного простору.

- Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.
- Розуміння обумовленості якості, рівня і способу життя людських спільнот особливостями просторової організації політичної, економічної, культурної та інших соціосфер.
- Поглиблені знання принципів стійкого регіонального розвитку, здатність планувати, організовувати та реалізувати оптимізаційні заходи в практичній природоохоронній, туристичній діяльності та у процесі зонування міських та сільських територій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи географічної регіоналістики.

Тема 1. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства.

1. Територіальна організація як наскрізний принцип життєдіяльності населення. 2. Регіоналізація – головна складова територіальної організації населення і господарства.

Тема 2. Регіоналізація України і регіональна політика.

1. Базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика. 2. Досвід регіоналізації України. 3. Суспільно-географічні складові регіоналізації країни.

Тема 3. Природноресурсний потенціал. Територія. Географічне положення.

1. Природно-ресурсний і біосферний потенціал регіонів. 2. Територія як універсальний географічний ресурс. 3. Демографічна ємність території. 4. Потенціал географічного положення регіонів.

Тема 4. Проблеми становлення державної та регіональної демографічної політики.

1. Нові підходи до управління демографічним розвитком країни. 2. Методи формалізації та параметризації якісних характеристик геодемографічних процесів. 3. Структурно-вікові деформації у регіональних геодемографічних

процесах. 4. Становлення державної демографічної політики в Україні. 5. Методологічні принципи і засади регіональної геодемографічної Політики.

Тема. 5. Структура господарства регіонів.

1. Структура господарства: зміст і функції поняття. 2. Структура господарства. Основні економічні пропорції.

Тема. 6. Галузева структура господарства регіонів.

1. Загальна схема галузевої структури господарства. 2. Галузева рубрикація промисловості, сільського господарства, транспорту.

Тема. 7. Функціональна структура господарства регіонів.

1. Складові функціональної структури регіональних господарських комплексів. 2. Систематика господарства за енерговиробничими циклами. 3. Міжгалузеві комплекси. 4. Структурування господарства за видами економічної діяльності.

Тема. 8. Спеціалізація господарства. Частина 1.

1. Зміст поняття «спеціалізація господарства». 2. Табличні методи визначення спеціалізації господарства: традиційні підходи.

Тема 9. Спеціалізація господарства. Частина 2.

1. Визначення спеціалізації господарства методами коефіцієнтів: нові підходи. 2. Методика аналізу спеціалізації регіонів за В. Айзардом.

Тема 10. Форми суспільної та територіальної організації виробництва.

1. Схеми галузевого і територіального управління економікою. 2. Форми суспільної організації виробництва. 3. Форми територіальної організації виробництва. 4. Територіальна організація промисловості.

Тема 11. Регіональні відміни рівнів соціально - економічного розвитку.

1. Рівні економічного розвитку регіонів. 2. Регіональні відміни у якості життя населення. 3. Рівень життя та бідності населення.

Змістовий модуль 2. Політична географія України.

Тема 12. АТУ України та її регіоналізація.

1. Адміністративно - територіальний поділ країни і його недоліки . 2. Адміністративно - територіальний устрій України: історико - географічний

огляд . 3. Напрямки і механізми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України . 4. Суспільно-географічні концепції та підходи у дослідженні адміністративно-територіального устрою.

Тема 13. Планування територій регіонів.

1. Геопланування – конструктивний напрям сучасної географії. 2. Генеральна схема планування території України. 3. Цільові настанови геопланування регіонів. 4. Методичні засади геопланування регіонів.

Тема 14. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів.

1. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства. 2. Загальні принципи регіональної еколого-економічної політики.

Тема 15. Історико-географічна і культурно-географічна регіоналістика.

1. Теорія і методи дослідження культурних ландшафтів.
2. Дослідження культурних ландшафтів.

Тема 16. Стратегування регіонального розвитку.

1. Європейський досвід управління регіональним розвитком.
2. Імплементация європейської політики регіонального розвитку в Україні.

Тема 17. Підготовка стратегії розвитку регіону.

1. Підготовчий етап.
2. Етап розробки.
3. Етап імплементации.

Тема 18. Стратегія розвитку Івано-Франківської області.

1. Місія і візія розвитку.
2. Соціально-економічний профіль регіону.
3. SWOT-аналіз.
4. Стратегії і підстратегії розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	П	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи політичної географії.						
Тема 1. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства.	10	2	2			6
Тема 2. Регіоналізація України і регіональна політика.	10	2	2			6
Тема 3. Природно-ресурсний потенціал. Територія. Географічне положення.	10	2	2			6
Тема 4. Проблеми становлення державної та регіональної демографічної політики.	10	2	2			6
Тема. 5. Структура господарства регіонів.	10	2	4			4
Тема. 6. Галузева структура господарства регіонів.	10	-	2			6
Тема. 7. Функціональна структура господарства регіонів.	10	2	2			6
Тема. 8. Спеціалізація господарства. Частина 1.	10	-	2			6
Тема 9. Спеціалізація господарства. Частина 2.	10	2	2			6
Тема 10. Форми суспільної та територіальної організації виробництва.	10	-	2			6
Тема 11. Регіональні відміни рівнів соціально-економічного розвитку.	10	2	2			6
	104	16	24			64
Змістовий модуль 2. Регіональна географія України						
Тема 12. АТУ України та її регіоналізація.	10	2	2			6
Тема 13. Планування територій регіонів.	8	-	2			6
Тема 14. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів.	8	-	2			6
Тема 15. Історико-географічна і культурно-географічна регіоналістика.	10	2	2			6
Тема 16. Стратегування регіонального розвитку.	10	2	2			6
Тема 17. Підготовка стратегії розвитку регіону.	8	-	2			6
Тема 18. Стратегія розвитку Івано-Франківської області.	12	-	-			12

Разом за змістовим модулем 2	66	6	12		48
Усього годин за 7 семестр	180	24	36		120

5. Зміст лекційного матеріалу

№ з/п	Назва теми лекції	Зміст лекції
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи географічної регіоналістики.		
1.	Тема 1. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства.	1. Територіальна організація як наскрізний принцип життєдіяльності населення. 2. Регіоналізація – головна складова територіальної організації населення і господарства.
2.	Тема 2. Регіоналізація України і регіональна політика.	1. Базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика. 2. Досвід регіоналізації України. 3. Суспільно-географічні складові регіоналізації країни.
3.	Тема 3. Природноресурсний потенціал. Територія. Географічне положення.	1. Природно-ресурсний і біосферний потенціал регіонів. 2. Територія як універсальний географічний ресурс. 3. Демографічна ємність території. 4. Потенціал географічного положення регіонів.
4.	Тема 6. Галузева структура господарства регіонів.	1. Загальна схема галузевої структури господарства. 2. Галузева рубрикація промисловості, сільського господарства, транспорту.
5.	Тема 7. Функціональна структура господарства регіонів.	1. Складові функціональної структури регіональних господарських комплексів. 2. Систематика господарства за енерговиробничими циклами. 3. Міжгалузеві комплекси. 4. Структурування господарства за видами економічної діяльності.
6.	Тема 8. Спеціалізація господарства. Частина 1.	1. Зміст поняття «спеціалізація господарства». 2. Табличні методи визначення спеціалізації господарства: традиційні підходи.
7.	Тема 9. Наукові поняття політико-географічне положення і геополітичне положення.	Поняття ПГП. Поняття ГПП. ГПП і ГП України.
8.	Тема 11. Регіональні відміни рівнів соціально - економічного розвитку.	1. Рівні економічного розвитку регіонів. 2. Регіональні відміни у якості життя населення. 3. Рівень життя та бідності населення.

Змістовий модуль 2. Регіональна географія України.		
9.	Тема 12. АТУ України та її регіоналізація.	1. Адміністративно-територіальний поділ країни і його недоліки . 2. Адміністративно-територіальний устрій України: історико - географічний огляд . 3. Напрямки і механізми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України. 4. Суспільно-географічні концепції та підходи у дослідженні адміністративно-територіального устрою.
10.	Тема 14. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів.	1. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства. 2. Загальні принципи регіональної еколого - економічної політики.
11.	Тема 15. Історико-географічна і культурно-географічна регіоналістика	1. Теорія і методи дослідження культурних ландшафтів. 2. Дослідження культурних ландшафтів.
12.	Тема 16. Стратегування регіонального розвитку.	1. Європейський досвід управління регіональним розвитком. 2. Імплементация європейської політики регіонального розвитку в Україні.
13.	Тема 17. Підготовка стратегії розвитку регіону.	1. Підготовчий етап. 2. Етап розробки. 3. Етап імплементации.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи географічної регіоналістики.		
1.	Тема 1. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства.	2
2.	Тема 2. Регіоналізація України і регіональна політика.	2
3.	Тема 3. Природно-ресурсний потенціал. Територія. Географічне положення.	2
4.	Тема 4. Проблеми становлення державної та регіональної демографічної політики.	2
5.	Тема. 5. Структура господарства регіонів.	2
6.	Тема. 6. Галузева структура господарства регіонів.	2
7.	Тема. 7. Функціональна структура господарства регіонів.	2
8.	Тема. 8. Спеціалізація господарства. Частина 1.	2
9.	Тема 9. Спеціалізація господарства. Частина 2.	2
10.	Тема 10. Форми суспільної та територіальної організації виробництва.	2

11.	Тема 11. Регіональні відміни рівнів соціально-економічного розвитку.	2
Змістовий модуль 2. Регіональна географія України.		
12.	Тема 12. АТУ України та її регіоналізація.	2
13.	Тема 13. Планування територій регіонів.	2
14.	Тема 14. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів.	2
15.	Тема 15. Історико-географічна і культурно-географічна регіоналістика.	2
16.	Тема 16. Стратегування регіонального розвитку.	2
17.	Тема 17. Підготовка стратегії розвитку регіону.	2
18.	Тема 18. Стратегія розвитку Івано-Франківської області.	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи політичної географії.		
1.	Складання бібліографії наукових статей в сфері регіоналістики.	6
2.	Вивчення Закону України «Про засади державної регіональної політики». Розділ I Загальні положення.	6
3.	Вивчення Закону України «Про засади державної регіональної політики». Розділ II. Документи, що визначають державну регіональну політику.	6
4.	Суб'єкти державної регіональної політики.	6
5.	Фінансове забезпечення державної регіональної політики.	4
6.	Державна стратегія регіонального розвитку України.	6
7.	План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України.	6
8.	Інвестиційні програми (проекти), спрямовані на розвиток регіонів.	6
9.	Угода про асоціацію між Україною та ЄС: регіональний контекст.	6
10.	Транскордонні регіони ЄС.	6
11.	Транскордонні регіони за участі України.	6
Змістовий модуль 2. Територіальна організація політичного простору України.		
12.	Регіональна стратегія розвитку Харківської області.	10
13.	Регіональна стратегія розвитку Одеської області.	10
14.	Регіональна стратегія розвитку Івано-Франківської	10

	області.	
15.	Регіональна стратегія розвитку Львівської області.	10
16.	Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області.	8

8. Індивідуальні завдання

Проект-презентація суспільно-географічного або фізико-географічного потенціалу однієї із ОТГ Івано-Франківської області (чи іншої за вибором студента).

9. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Екзамен (7 семестр)

Поточне тестування та контроль самостійної роботи			Екзамен	Сума
Тестове опитування за лекційним матеріалом та оцінки за практичні роботи	Контроль самостійної роботи	Контроль індивідуальної роботи	Контроль тестів	
40	5	5	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна:

1. Аванесова Н. Е. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка [Текст] : підручник / Н. Е. Аванесова ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Щедра садиба плюс, 2015. - 223 с
2. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
3. Заставецька Л. Б. Системи розселення і геопросторові проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України [Текст] : монографія / Л. Б. Заставецька ; [наук. ред. Шаблій О. І.] ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. - Т. : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. - 331 с.
4. Мезенцев К. В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку [Текст] : монографія / К. В. Мезенцев ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2005. - 253 с.
5. Сонько С.П., Кулішов В.В., Мустафін В.І. Ринок і регіоналістика: навчальний посібник. – Київ, 2002. – 408 с.
6. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.

Допоміжна:

1. Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс] // decentralization.gov.ua. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://decentralization.gov.ua/news/10591>.
2. Територіальний розвиток і регіональна політика. Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації: наукова доповідь / наук. ред. д.е.н., проф. Сторонянська І.З. Львів, ІРД НАНУ. 2020. 141 с.
3. Стратегія розвитку Івано-Франківської області до 2027 року [Електронний ресурс] // Законодавство України. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.if.gov.ua/news/47474>
4. Методологія планування регіонального розвитку в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://cg.gov.ua/web_docs/1/2014/11/docs/Methodology_of_RD_planning.pdf
5. Звєряков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія / Одеський національний економічний університет МОН України — Одеса : Атлант ВОІ СОГУ, 2019. — 241 с.